

своята висока служба за благо на българския народ? Светителът Иларионъ Макариополски, Авксенти и Паиси, Пловдивски митрополитъ, бѣха велики мжже на майка България, служителитѣ църковни, които върху развалинитѣ на древната ни църковна независимост на ново градиха основитѣ ѝ за да бжде тя, българската църква, пакъ велика съкровищница на най-висшата народна съвѣсть — единственото по нинѣ срѣдоточие и оплотъ за цѣлокупната ни народна единност и свѣтло бждаще...“

Велика е епохата на духовното ни възраждане! Българскиятъ народъ стремглаво вървеше въ пѣтя на независимостта на духа, на сърдцето, на живота, стремѣше се къмъ свободата! Свобода духовна, свобода политическа! — ето съзерцателното величие на българския народъ въ дѣлата на великата тая епоха! Кой може да отрицава могъществото на силата на ума и духа, въплотени въ лицето на велики синове на майка България, които въ отзвучие на народния гласъ и възжеление за свобода, бѣха се устремили къмъ западъ, да искатъ благословъ въ дѣлото на църковната независимостъ, съзерцавайки и закрила на политическата свобода, къмъ която народа стремглаво вървеше. Къмъ великия Римъ, прѣдъ прѣстола на намѣстника Петровъ и Павловъ, бѣ обърналъ погледъ мастития старецъ високочтимиятъ Драганъ Цанковъ; той искаше подкрѣпа и благословъ за българския народъ, не ради измѣна на висшата народна съвѣсть — религията народна, а въ името на ония конечни искания на свободата, — които българскиятъ народъ мощно изискваше; великиятъ труженикъ народенъ стори това привидно изневѣрване на народа. Нищо друго, освѣнъ повторение на единъ идентиченъ исторически фактъ въ врѣмето на царъ Калоянъ.